

หัวข้อวิจัย : การพัฒนาเรือนแรม(โฮมสเตย์)ชุมชนเป็นแหล่งปัญญาที่เบิกบาน
กรณีศึกษานบ้านเขาแก้ว ตำบลดาวเรือง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัย : นางสาวนศัศกา วงษา

หน่วยงาน : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. 2554

244218

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเรือนแรม(โฮมสเตย์)ชุมชนเป็นแหล่งปัญญาที่เบิกบาน
กรณีศึกษานบ้านเขาแก้ว ตำบลดาวเรือง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบ
ให้กับบ้านเขาแก้วว่าจะเป็นเรือนแรม(โฮมสเตย์)ชุมชนที่เป็นแหล่งปัญญาที่เบิกบานอย่างไร โดย
ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสอบถามเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิท้องถิ่น ได้แก่ เจ้าของเรือนแรม
(โฮมสเตย์) เจ้าอวาส กำนัน นายกอบต. และหัวหน้ากลุ่มแม่บ้าน โดยการใช้แบบสอบถามกับ
ประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจ้าของเรือนแรม(โฮมสเตย์) กลุ่มชาวบ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน
ไทยวนสระบุรี และกลุ่มผู้เยี่ยมชมหรือผู้มาพักแรมที่บ้านเขาแก้ว รวมทั้งใช้การสังเกต การ
สัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมชีวประวัติ การลงพื้นที่สำรวจ และนำแนวทางการวิจัยเพื่อ
ท้องถิ่นมาปรับใช้

ผู้ทำการวิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่รวบรวมมาพิสูจน์สมมุติฐานการวิจัย
โดยใช้บ้านไทยวนวัฒนธรรมล้านนาที่ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และพิพิธภัณฑสถานบ้านจำที
จังหวัดพิษณุโลกเป็นตัวตั้งเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง โดยใช้มาตรฐานบริการ
ท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์(Homestay)ไทย พ.ศ.2551ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กับหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัด
เชียงใหม่เป็นกรอบการพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบกับเรือนแรมบ้านเขาแก้วและโฮมสเตย์บ้านต้น
ตาลซึ่งอยู่ในหมู่บ้านติดกันด้วยการหาค่าเฉลี่ย โดยผลที่ได้รับต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ผลการประเมินบ้านเขาแก้วด้านลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนาใกล้เคียง
กับบ้านไทยวน ที่ดอยสะเก็ดเชียงใหม่ร้อยละ 83 ขณะที่โฮมสเตย์บ้านต้นตาลซึ่งเป็นเรือนไม้จริง
ได้ถูกสูงมีลักษณะใกล้เคียงกับบ้านไทยวนที่ดอยสะเก็ดเชียงใหม่ร้อยละ 33.33 แสดงว่าบ้านเขา
แก้วมีลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนามากกว่าโฮมสเตย์บ้านต้นตาลซึ่งมีลักษณะ
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนาล้นน้อยมาก เมื่อวิเคราะห์ด้านมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2551

โฮมสเตย์บ้านต้นตาลได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 61 และบ้านเขาแก้วได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 48 แสดงว่าโฮมสเตย์บ้านต้นตาลได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยมากกว่าบ้านเขาแก้วแต่ยังไม่ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยตามเกณฑ์ที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนด

สรุปได้ว่าบ้านเขาแก้วไม่ใช่โฮมสเตย์แต่มีประชาชนสนใจเข้าพักค้างแรมเพื่อสัมผัสบรรยากาศเรือนไทยริมแม่น้ำป่าสักอย่างต่อเนื่อง ด้วยความเป็นแหล่งเรียนรู้การย้ายถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนจากเมืองเชียงแสน มีการจัดแสดงนิทรรศการทางวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน พิพิธภัณฑสถานเรือลุ่มน้ำป่าสัก การรับประทานอาหารแบบขันโตกพร้อมชมการแสดงฟ้อนรำพื้นถิ่น และอยู่ใกล้หมู่บ้านต้นตาลซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งถิ่นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนครั้งแรกที่เมืองสระบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2347 โดยหมู่บ้านต้นตาลยังคงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ลานนาที่ตั้งใกล้แหล่งน้ำ มีช่วง(ลานกลาง)หมู่บ้านซึ่งเป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางประเพณีของชุมชน เป็นที่ตั้งของกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าบ้านต้นตาลผลิตผ้าฝ้ายทอมือซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและยินดีสอนการทอผ้าด้วยกี่กระตุกให้แก่ผู้สนใจ ส่วนบ้านเขาแก้วมีการวางผังบริเวณกลุ่มเรือนไทยคล้ายกับบ้านไทยวนที่คอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่แต่มีลักษณะเด่นที่แตกต่าง คือ มีช่วงบ้าน 2 แห่งที่หน้าบ้านริมถนนปากบางหรือถนนสายวัฒนธรรมไทยวนและที่ริมแม่น้ำป่าสักที่เตียน สะอาด ร่มรื่นและเชื่อเชิดตามวิถีชีวิตของชาวไทยวน นอกจากนี้บ้านเขาแก้วยังเป็นแหล่งศึกษาด้านองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมล้านนา เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารแบบขันโตกและการแสดงฟ้อนรำพื้นถิ่น ทั้งบ้านเขาแก้วและบ้านต้นตาลมีผู้สอนถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วยความเต็มใจโดยไม่ปิดบัง ส่วนลูกหลานชาวบ้านที่มีความตั้งใจเรียนรู้ก็นำไปประยุกต์ใช้และนำไปสืบทอดด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

หากจะพัฒนาบ้านเขาแก้วเป็นโฮมสเตย์จะต้องมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2551 ใน 10 มาตรฐาน 31 ข้อนี้ชี้วัดด้วยการมีส่วนร่วมกับชุมชน ส่วนนโยบายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการสืบสานวัฒนธรรมไทยวนสระบุรีร่วมกันอย่างยั่งยืนด้วยการสร้างความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ด้วยการสร้างความเข้าใจในวิถีวิทยางานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อท้องถิ่น โดยใช้เวทีชาวบ้าน รวมทั้งการสร้างความเข้าใจด้านสุนทรียภาพและการรักษาสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับแนวคิดในการพัฒนาทางกายภาพด้านภูมิทัศน์ การอนุรักษ์ศิลปกรรมล้านนาและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและวิธีการปลูก(ก่อสร้าง)เรือนด้วยภูมิปัญญาช่างไทยเพื่อสืบทอดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนานับเป็นแหล่งปัญญาที่เบิกบานสู่รุ่นลูกหลานซึ่งมีคุณค่า คู่คุณค่าต่อความหมายที่ลุ่มลึกของคำว่า "เรือนแรม" ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชุมชนและวิถีชีวิตท้องถิ่นของไทยมิใช่เพียงคำว่า "โฮมสเตย์(Homestay)"

คำสำคัญ : เรือนแรม(โฮมสเตย์)-แหล่งเรียนรู้

Research Title : Community Homestay Development as Split of Place at Baan Khao Kaew,
Daorueng Sub-District, Muengsaraburi District, Saraburi Province.

Name of Researcher : Miss Monpaka Vongsa

Name of Institution : Faculty of Architecture, Sripatum University.

Year of Publication : B.E.2554

244218

ABSTRACT

Research on the community development of RUENRAM (Homestay) as a source of intellectual joy at Baan Khao Kaew case study of Daorueng sub-district, Mueng Saraburi district, Saraburi Province. Aims to find answers to Baan Khao Kaew in a Ruen-Ram (homestay) that how will be a source of intellectual joy. Using a form of qualitative research. Only by asking local experts, population into 3 groups by means of questionnaires, observation, in-depth interviews, collection biography, the field survey and conceptual research for local adaptation.

The research used primary and secondary data collected to prove a resolution of a research-based. Baan Tai Yuan by Lanna culture at Doi Saket, Chiang Mai and Cha Thawee Folk Museum is located in Phitsanulok to compare and contrast. Applied standard homestay tour of Thailand's Office of Tourism Development Act 2551. Ministry of Tourism and Sports, as compared to a set of Baan Khao Kaew, Homestay Baan Ton Tan and Baan Mae Kumpong, Huai Kaew sub-district, Mae On, Chiang Mai with the average not less than 75 percent. The results of Baan Khao Kaew aspects of vernacular architecture in Lanna style house close to Baan Tai Yuan, Doi Saket, Chiang Mai at 83 percent. While Homestay Baan Ton Tan, a wooden house with space under a high similar to Ban Tai Yuan, Doi Saket, Chiang Mai at 33.33 percent. Indicates that Baan Khao Kaew, it looks more Lanna architecture than Homestay Baan Ton Tan. When analyzing the Thai homestay standards, BE 2551, Homestay Baan Ton Tan has the average 61 percent and Baan Khao Kaew has the average 48 percent. Indicates that the Homestay Baan Ton Tan has more standard than Baan Khao Kaew, but both of them are not in the standard of Thai homestay criteria set by the Office of Tourism Development.

Baan Khao Kaew is not homestay, but there is enough people interested in stay overnight to experience the atmosphere in Thai house next to the Pa Sak River. With a source of learning and culture of Lanna ethnic group from Chiang Saen in Saraburi province since BE.2347. Baan Khao Kaew has the

exhibition of traditional Thai Yuan, Pa Sak River Boat Museum and KhanTok(ขันโตก) dining with a local dance show. Baan Khao Kaew has planed the layout and the house characteristic similar to Lanna cultural house, Baan Tai Yuan at Doi Saket, Chiang Mai Province. Another outstanding difference is Baan Khao Kaew has 2 court-yards (Kuang/กว้าง), the first one is close to the roadside, Pak Bang street or Thai Yuan cultural street and the second one is along Pa Sak River which smooth clean sweep by shady and inviting space like the way of Tai Yuan people life. In addition, Baan Khao Kaew still contains elements of Lanna architecture. The Baan Khao Kaew's owner is a local experts, he moved out from Ton Tan village which is the source of the settlement of Thai Yuan ethnic groups in Muang Saraburi first time to settled his family in the other village. Ton Tan village has physical characteristics of the Lanna communities located near water, village court-yard(kuang/กว้าง) which has a tradition as a center of activity of the community and a set of professional hand-woven cotton textiles inherited from fathers to those who are interested can contact the admission. Baan Khao Kaew and Ton Tan community are as a learning resource that teachers convey a willingness to not obscure the general public. And children in the community with the intention of learning, could applied and be inherited by their blooming.

To develop Baan Khao Kaew is a homestay must be managed according to Thai homestay standard act B.E.2551 the 10 standards with 31 indicators of participation in the community. And policies of the local authority to focus on the Thai Yuan cultural heritage of Saraburi together with the sustained cooperation of stake-holders, community should have a knowledge management with the understanding of local research methodology, using the stage to local villagers as well as understanding the aesthetic and environmental protection will help adjust the concept in the development of the physical landscape. Nevertheless Lanna art conservation, learning resources and historic, as well as wisdom in Thai house construction and Thai house arrangement to inherit the knowledge to the next generation that are valuable to the meaning of the word "Ruen-Ram-เรือนแรม(Thai Homestay) " as an accommodation experience local culture and Thai way of life.

Keywords : Baan Kao Kaew, Thai-Yuen Saraburi, Thai homestay, Thai house, Intellectual joy